

De viering van de Eucharistie en de belijdenis van ons geloof

Gevoed met het brood des levens zijn we in staat een heilig leven te lijden.

In deze hele jaargang van **OPBOUW** kunt u lezen hoe de afzonderlijke geloofsartikelen doorklinken in de eucharistieviering. In deze uitgave aandacht voor de geloofsartikelen die toegeschreven worden aan de apostelen Mattheüs en Simon.

Art. 9 De heilige katholieke kerk, de gemeenschap der heiligen

“Blijf dit doen om Mij te gedenken.” Deze woorden klinken in elke eucharistieviering. Ze zijn afkomstig van Jezus, die ze uitsprak tijdens het Laatste avondmaal bij de instelling van de Eucharistie. Vooruitlopend op Golgota en de verrijzenis reikt Hij zijn leerlingen de liturgische versie aan van het offer dat Hij gaat volbrengen. Dat aanreiken komt terug in het vierde eucharistische gebed, waar staat: “Heer, zie welwillend en genegen neer op dit heilige offer, dat Gij aan ons, uw Kerk, hebt toevertrouwd.” Daar staat niet: aan uw leerlingen, maar aan ons, uw Kerk. Wij zijn die Kerk, en in het eucharistisch gebed 2C tonen we ons dankbaar dat we deze belangrijke opdracht hebben gekregen: “Wij danken U omdat Gij ons waardig

keurt om voor uw aangezicht te staan en uw heilige dienst te verrichten.”

De instelling van de Eucharistie is een van de stichtingsmomenten van “de heilige katholieke Kerk” waarin wij geloven. De Eucharistie is het centrum van die Kerk, omdat de verrezen Heer daarin op een buitengewone manier aanwezig is. Niet voor niets wordt de eucharistie in een hoofddocument van het Tweede Vaticaans Concilie “bron en hoogtepunt” genoemd van “heel het christelijk leven”.

Dat sluit aan bij het belang dat Jezus hechtte aan die buitengewone bijeenkomst in de Bovenzaal. In Lucas 9 staat dat Jezus “vastberaden” aan zijn reis naar Jeruzalem begint - de stad van de Bovenzaal, Golgota en het lege graf. Die vastberadenheid kunnen

we verbinden met Lucas 22. Eenmaal in de Bovenzaal zegt Jezus: “Vurig heb ik ernaar verlangd dit paasmaal met u te eten.” *Vastberaden en vurig* - twee woorden die aangeven hoe Jezus zijn opdracht ziet, hoe belangrijk onze verlossing voor Hem is.

Jezus is mens geworden om de verloren schapen terug te brengen. Hij doet dat door zichzelf aan de Vader aan te bieden. Wij, de Kerk, mogen Hem daarin volgen, en onszelf met Hem aan God aanbieden. “Bidt, broeders en zusters, dat mijn en uw offer aanvaard kan worden door God, de almachtige Vader,” zegt de priester kort vóór het eucharistisch gebed. Het is het offer van de *gemeenschap*.

Bij het woord ‘heiligen’ denken we al gauw aan bijzondere katholieken die ooit door de paus heilig zijn verklaard. Maar dat is niet het soort heiligen waarover de Geloofsbelijdenis spreekt. Daar gaat het om alle christenen:

door het doopsel zijn zij geroepen tot heiligheid en tot deelname aan de Eucharistie, immers “bron en hoogtepunt van heel het christelijk leven”.

Als we ons geloof belijden in de gemeenschap van de heiligen, dan spreken we ook ons vertrouwen uit in de kracht van een gemeenschap die, steeds gevoed met het brood des levens en zo verblijvend in een bijzondere communie met Christus, in staat is een heilig leven te lijden “door zelfverloochening en werkzame liefde”. Dat begint met de wil van de Vader. Pater Eymard schreef eens: “In feite is er een belangrijke regel voor heiligheid die standvastig, waar en altijd vruchtbaar is: Gods wil voor ons. In de wil van God, altijd aanwezig en persoonlijk, ontdekken we de ‘genade van het moment’ die tot heiligheid leidt. Deze genade komt op elk moment en bij elke activiteit.” Jezus stelde de eucharistie in, maar moest die nog ‘invullen’ door wat er zou volgen. Dat begon in de Hof van Olijven waar Hij de Vader vroeg of de beker aan Hem voorbij kon gaan. Net als Adam had Jezus een vrije wil; Hij kon kiezen om met of zonder God te wandelen. Die keuze hebben wij ook, elke dag opnieuw.

Art. 10 De vergiffenis van de zonden

Het lijkt erop dat de opstellers van de Geloofsbelijdenis een goed gevoel hadden voor menselijke tekortkomingen. Met artikel 9 over de kerk en de heiligen leken we op te stijgen tot grote hoogte. Maar dan volgt artikel 10 over de zonden, en staan we weer met beide benen op de grond.

Het is opmerkelijk hoe dicht goed en kwaad in het christendom bij elkaar in de buurt zitten. God heeft amper de wereld geschapen, waarvan Hij zei dat die goed was, of het kwaad verschijnt in de vorm van een slang, en die zorgt voor een hoop ellende. Als Jezus eeuwen later met zijn leerlingen tijdens het Laatste avondmaal bijeen is in de Bovenzaal voor de herschepping van de wereld, is ook het kwaad aanwezig. “Het feest van het ongedesemde brood, Pasen geheten, naderde. De hogepriesters

en de Schriftgeleerden, bang als ze waren voor het volk, zochten naar een manier om Jezus uit de weg te ruimen. Toen voer de satan in Judas” (Lucas 22, 2-3). Even later verscheen Judas in de Bovenzaal, voor de maaltijd waarnaar Jezus vurig had verlangd.

der wereld”. Ook hier de herhaling, en daarna zegt de priester het nog eens in de uitnodiging voor de communie: “Zalig zij die genodigd zijn aan de maaltijd des Heren. Zie het Lam Gods, dat wegneemt de zonden der wereld.” Waarop de gemeenschap

De vergeving is mogelijk geworden dankzij het verzoenende offer van Jezus.

Zo was het kwaad aanwezig bij de instelling van de Eucharistie. Is het vreemd dat waakzaamheid een belangrijk thema is in de prediking van Jezus?

Om de herschepping in de Eucharistie goed te kunnen vieren, belijden we eerst onze zonden en bekeren we ons tot God. Na de gemeenschappelijke schuldbelijdenis spreekt de priester de wens uit dat onze zonden worden vergeven (“Moge de almachtige God...”), een wens die later in de Mis door allen wordt herhaald in het Onzevader: “Vergeef ons onze schulden.”

De vergeving is mogelijk geworden dankzij het verzoenende offer van Jezus, en daarvan getuigt de misliturgie op verscheidene momenten. In het Gloria is twee keer sprake van Jezus “die wegneemt de zonden der wereld”. Dat komt terug bij het breken van het brood: “Lam Gods, dat wegneemt de zonden

antwoordt: “Heer, ik ben niet waardig, dat Gij tot mij komt, maar spreek en ik zal gezond worden.” Bij de schuldbelijdenis aan het begin van de viering was nog sprake van een door de priester uitgesproken *wens* tot vergeving, maar hier, na het offer in het eucharistisch gebed, antwoordt de gemeenschap in groot vertrouwen. Dat antwoord is ontleend aan het evangelie over een belangrijke Romeinse militair die aan Jezus vraagt om een ernstig zieke knecht te genezen (Mattheüs 8, 5-13). Uit het verhaal blijkt dat deze “niet waardige” man allerm minst last had van een minderwaardigheidscomplex. Maar hij beseft dat zijn macht en kracht in het niet vallen bij de goddelijke kracht van Jezus. Vanuit dat besef belijdt hij zijn geloof.